

N . K . J E M I S I N
O R A Ș U L
C A R E N E
U N E Ș T E

Traducere din limba engleză de
ANA-VERONICA MIRCEA

NEMIRA

UITE, ASTA S-A ÎNTÂMPLAT

Cânt orașul.
Al naibii oraș! Stau pe acoperișul unei clădiri în care nu locuiesc, îmi întind brațele și îmi încordez abdomenul și, cu voce tânguitoare, îi strig vorbe fără sens peretelui unei construcții care-mi blochează vederea. Îi cânt, realmente, peisajului citadin de dincolo de ea. Orașul o să înțeleagă.

Se crapă de ziuă. Umezeala îmi face blugii să pară lipicioși, sau poate asta se întâmplă fiindcă nu i-am mai spălat de câteva săptămâni. Am făcut rost de monede pentru spălătoria publică automată, dar nu și de o altă pereche de pantaloni pe care s-o port până îi curăț pe ăștia. Poate-o să le cheltuiesc ca să-mi iau alți blugi de la magazinul Goodwill din josul străzii... dar nu încă. Nu înainte de a termina o *AAAAaaaaAAAAaaa* (respirație) *aaaaAAAAaaaaaaaa* și de a asculta ecourile acestei silabe trimise înapoi, către mine, de toate fațadele clădirilor din apropiere. În capul meu, o orchestră intonează „Oda bucuriei“, iar Busta Rhymes cântă hip-hop. Vocea mea doar încearcă să pună totul laolaltă.

Tacă-ți dracului gura aia! strigă cineva, așa că fac o plecăciune și părăsesc scena.

Dar, cu degetele pe mânerul ușii de pe acoperiș, mă opresc, mă răsucesc, mă încrunt și ascult, fiindcă pentru câteva clipe aud un cântec deopotrivă îndepărtat și intim răspunzându-mi în tonalitatea profundă a unui bas. Și cu un soi de sfială.

Și, venind încă de și mai departe, mai aud ceva; un răget distonant, tot mai puternic. Sau poate e huruitul sirenelor poliției? Orice-ar fi, nu-mi place. Plec.

- Există un mod în care trebuie să meargă lucrurile astea, spune Paulo.

Fumează din nou, nemernicul ăsta afurisit. Nu l-am văzut niciodată mâncând. Nu-și folosește gura decât pentru fumat, băut cafea și vorbit. Păcat; altminteri e o gură frumoasă.

Suntem într-o cafenea. M-am așezat lângă el pentru că-mi face cinste cu micul dejun. Oamenii din cafenea se uită la el fiindcă, după standardele lor, are ceva care nu-i e propriu unui alb, dar nu-și pot da seama ce. La mine se uită fiindcă sunt irevocabil negru și pentru că găurile din hainele mele nu sunt din genul la modă. Nu pot, dar oamenii ăștia pot miroși de la un kilometru distanță pe oricine n-are cont de economii.

- Corect, spun, mușcând din sandviciul cu ouă și fiind cât pe ce să mă scap pe mine.

Ou adevărat! Brânză elvețiană! E atât de bun prin comparație cu rahaturile de la McDonald's.

Tipului îi place să se-audă vorbind. Mie-mi place accentul lui, e cumva nazal și șuierător, fără nimic asemănător cu al vorbitorilor de spaniolă. Ochii îi sunt imenși și mă gândesc că *aș putea scăpa ușor din atâtea rahaturi dacă aș avea în permanență ochi din ăștia, de cățeluș*. Dar el pare mai bătrân decât arată - mult, mult mai bătrân. Tâmpelile lui au doar o tentă căruntă, frumoasă, distinsă, dar îl simți de parcă ar avea o sută de ani.

Și el se uită la mine, dar nu așa cum sunt obișnuit.

- Mă ascuți? Întreabă. E important.

- Da, răspund și mușc din sandvici.

Se apleacă în față.

- La început n-am crezut nici eu. Hong a fost nevoit să mă târască până la o gură de canal, jos, în întunericul ei împutit, și să-mi arate rădăcinile în creștere, dinții înmuguriți. Am auzit răsufierea toată viața mea, am crezut că toată lumea o poate auzi.

Face o pauză.

- Tu ai auzit-o deja?

- Ce s-aud? Întreb, iar întrebarea asta e răspunsul greșit.

Nu vreau să zic că n-ascult. Pur și simplu nu mă sinchiesc.

El oftează.

- Ascultă.

- Asta *fac!*

- Nu. Adică ascultă, dar nu vocea mea.

Se ridică și aruncă pe masă o bancnotă de douăzeci - ceea ce nu e necesar, fiindcă a plătit cafeaua și sandviciul la teighea și în localul ăsta nu ești servit la masă.

- Marți ne întâlnim din nou aici.

Iau bancnota, o pipăi, o pun în buzunar. Aș fi făcut-o cu el pentru sandvici sau fiindcă-mi plac ochii lui, dar ce contează?

- Ai un loc undeva?

Strânge din pleoape, pare de-a dreptul supărat.

- Ascultă, îmi ordonă din nou, apoi pleacă.

Rămân acolo cât de mult pot, mâncând sandviciul pe îndelete, sorbind din cafeaua lăsată de el, savurând o fantezie în care sunt normal. Privesc oamenii, îi judec pe ceilalți clienți după aparențe; printre altele, fac o poezie despre mine ca fată albă bogată, care vede în cafeaua ei un băiat negru sărac și are o criză existențială. Mi-l imaginez pe Paulo impresionat de sofisticarea mea și admirându-mă în loc să mă considere doar un copil al străzii, un puști prost, care nu ascultă ce aude. Mă văd întorcându-mă într-un apartament frumos, cu un pat moale și cu un frigider îndesat cu mâncare.

Pe urmă intră un polițai, un tip gras și rumen, care cumpără bere Hipster Joe pentru el și pentru partenerul lui din mașină, și ochii plictisiți i se plimbă în grabă prin încăpere. Îmi imaginez oglinzi în jurul capului meu, ca un cilindru rotativ din care privirea lui ricoșează. Asta n-are cu adevărat putere - o fac doar ca să-mi fie mai puțin frică ori de câte ori sunt monștri în preajmă. Însă pare să funcționeze acum pentru prima oară. Polițaiul își rotește privirea, dar nu și-o oprește pe fața neagră singuratică. Norocosul de mine! Fug.

Pictesz orașul. Când eram elev, un pictor venea vinerea să ne dea lecții gratuite despre perspectivă și lumină și alte rahaturi pe care albii le învață la școala de artă. Numai că el fusese acolo - și era negru.

Nu mai văzusem niciodată un pictor negru. Preț de un minut am crezut că aș putea fi și eu unul.

Uneori pot. În toiul nopții, pe un acoperiș din Chinatown, cu câte un spray în fiecare mână și cu o găleată cu vopsea pentru rigips lăsată afară de cineva care și-a făcut camera de zi de culoarea liliacului, mă mișc repede, descriind vârtejuri în formă de crab. Nu pot folosi prea multă vopsea pentru rigips; după vreo două ploi, începe să se exfolieze. Spray-ul e mai bun pentru orice, dar îmi place contrastul dintre cele două texturi – negru lichid peste liliachiu rugos, cu negrul mărginit de roșu. Pictez o gaură. E ca un gătlej care nici nu începe cu o gură, nici nu se termină în plămâni, ceva care respiră și înghite la nesfârșit, fără să se umple vreodată. N-o s-o vadă nimeni, cu excepția oamenilor din avioanele care vin din sud-vest, îndreptându-se spre aeroportul LaGuardia, a câtorva vizitatori ai orașului care fac tururi cu elicopterul și a patrulelor de supraveghere aeriană din Departamentul de Poliție al New Yorkului. Puțin îmi pasă ce vădăștia. Nu e pentru ei.

Chiar e târziu. N-am unde dormi noaptea, așa că asta fac ca să rămân treaz. Dacă n-ar fi sfârșit de lună, m-aș duce la metrou, însă acum polițaii care nu și-au îndeplinit norma mi-ar face mie bucata. Aici trebuie să fiu prudent; la vest de Chrystie Street sunt o droaie de puști chinezi proști grămadă, se cred o bandă care-și apără teritoriul, așa că mă ascund. Sunt sfrijit, cu pielea întunecată; și asta m-ajută. Omule, nu vreau nimic altceva decât să pictez, fiindcă în mine e ceva și simt nevoia să-l scot afară. Trebuie să deschid gătlejul ăsta. E necesar să... Simt nevoia să... da. Da.

Se aude un sunet slab, straniu, când trag ultima dungă neagră. Mă opresc și mă uit în jur, derutat pentru câteva clipe – apoi gătlejul oftează în spatele meu. O rafală de aer umed, masivă și grea, îmi înfioară orice firioșor de păr. Nu mi-e frică. De-asta l-am făcut, deși, când am început, nu-mi dădusem seama. Nu pot spune cu certitudine de unde știu acum. Dar, când mă-ntorc din nou într-acolo, nu e decât vopsea pe culmea unui acoperiș.

Paulo nu m-a mințit. Sau poate că mama avea dreptate și eu n-am fost niciodată zdravăn la cap.

Sar în sus și strig de bucurie și nici măcar nu știu de ce mă bucur.

Îmi petrec următoarele două zile umblând prin tot orașul și pictând răsuflători peste tot, până mi se termină vopseaua.

În ziua când mă-ntâlnesc din nou cu Paulo sunt atât de istovit, încât mă-mplesc și sunt cât pe ce să cad prin geamul cafelei. El mă prinde de cot și mă trage către o bancă pentru clienți.

– O auzi, îmi spune.

Pare încântat.

– Aud cafeaua, îi sugerez, fără să mă ostenesc să-mi înăbuș un căscat.

O mașină a poliției trece pe lângă noi. Nu mă simt prea obosit ca să-mi imaginez că sunt o nimica toată, ceva inobservabil, pe care nu merită să-l bați nici măcar de plăcere. Funcționează din nou. Mașina nu se oprește.

Paulo îmi ignoră sugestia. Se așază lângă mine și, câteva clipe, are o privire stranie, pierdută.

– Da. Orașul respiră mai ușor, spune. Faci treabă bună, chiar și fără să fi fost instruit.

– Încerc.

Pare amuzat.

– Nu pot spune dacă nu mă crezi sau pur și simplu nu-ți pasă.

Ridic din umeri.

– Te cred.

Dar, în același timp, nu-mi pasă, nu prea mult, pentru că mi-e foame. Îmi chiorăie mațele. Încă am bancnota de douăzeci pe care mi-a dat-o, dar o să mă duc cu ea la vânzarea de la biserică, despre care-am auzit pe Prospect, și-o să primesc pui, orez și pâine cu mălai pentru mai puțin decât costă, pe piața liberă, o latte mică.

Privirea lui coboară spre stomacul meu când începe chiorăiala. Eh! Mă prefac că mă întind și că mă scarpin deasupra burții, ca să-mi salt puțin cămașa. Pictorul ne-a adus odată un model pe care ne-a pus să-l desenăm și ne-a arătat micul fald de mușchi de deasupra șoldurilor, numit centura lui Apollo. Privirea lui Paulo se oprește exact acolo. *Haide, baide, dă la pește. Am nevoie de-un loc unde să dorm.*

Însă el mijește ochii și se concentrează asupra alor mei.

- Uitasem, spune, cu o ușoară uimire. Eu aproape că... A trecut atât de mult timp. Totuși cândva am fost un băiat din favele¹.

- În New York nu găsești prea multă mâncare mexicană, răspund eu. Clipește și pare din nou amuzat. Pe urmă redevine serios.

- Orașul ăsta o să moară.

O spune fără să ridice glasul, dar nici n-are de ce. Îmi îndrept iar atenția spre el. Mâncare, casă – astea sunt lucrurile care au sens pentru mine.

- Dacă nu reții ceea ce trebuie să te învâț. Dacă nu ajuți. O să vină timpul și tu o să dai greș, iar New Yorkul o să li se alătore Pompeiului, Atlantidei și altor zece-douăsprezece orașe de ale căror nume nu-și mai aminteste nimeni, deși odată cu ele au murit sute de mii de oameni. Sau poate o să fie ca nașterea unui copil mort – carcasa unui oraș, supraviețuind pentru a începe, poate, să crească din nou în viitor, dar cu scânteia sa vitală deocamdată stinsă, cum e New Orleans –, dar asta o să te ucidă, orice s-ar întâmpla. Tu ești catalizatorul, fie al fortificării, fie al distrugerii.

Vorbește așa de când și-a făcut apariția – despre locuri care n-au existat niciodată, lucruri care nu pot să existe, presimțiri și semne rele. Bănuiesc că sunt scorneli fiindcă mi le spune mie, un puștan izgonit de propria mamă, care se roagă în fiecare zi să-l vadă mort și probabil îl urăște. Dumnezeu mă urăște. Și, la dracu', eu răspund la ura lui Dumnezeu cu ură, așa că de ce m-ar alege pe mine pentru ceva? Dar tocmai de-asta încep să devin atent, din cauza lui Dumnezeu. N-am timp să cred în ceva doar pentru ca acest ceva să-și bată joc de viața mea.

- Spune-mi ce să fac, îi cer lui Paulo.

El încuviințează din cap, cu aroganță parcă. Crede că m-a citit.

- Ah, nu vrei să mori.

Mă ridic în picioare, mă întind, simt străzile din jurul meu lungindu-se și devenind mai maleabile sub căldura în creștere a zilei. (Asta se-ntâmplă cu adevărat sau doar îmi imaginez, ori se întâmplă cu adevărat și îmi imaginez că are, cumva, legătură cu mine?)

- Du-te-n mă-ta! Nu-i așa.

- Atunci, nici măcar de-asta nu-ți pasă.

O spune pe tonul unei întrebări.

¹ Mahalale din America Latină, pline de cocioabe (n. tr.).

- Nu-i vorba despre a fi în viață.

Într-o zi o să mor de foame sau o să-nghet într-o noapte de iarnă ori o să iau vreo boală care-o să mă macine până ce vor fi nevoiți să mă primească la spital, chiar și fără bani și fără adresă. Dar o să cânt și o să pictez și o să dansez și o să mă dau în bărci și-o să strig la oraș înainte de a se termina cu mine, pentru că e al meu. *Al meu*, dare-ar dracii! Despre asta e vorba.

- E vorba despre *a trăi*, închei.

Și pe urmă mă-ntorc să-l fulger cu privirea. N-are decât să mă pupe-n fund dacă nu pricepe.

- Spune-mi ce să fac.

Pe fața lui Paulo se schimbă ceva. Acum ascultă el. Mă ascultă pe mine. Așa că se ridică în picioare și mă conduce în altă parte, pentru prima mea lecție adevărată.

Asta e lecția. Marile orașe sunt la fel ca orice creaturii vii: se nasc, se maturizează, se ofilesc și mor la rândul lor.

Normal, nu? Oricine a mers într-un oraș adevărat simte asta, într-un fel sau altul. Și toți tipii ăia de la țară care detestă orașele se tem pe bună dreptate; orașele chiar sunt *altfel*. În lume, ele sunt greutăți, rupturi în țesătura realității, poate precum... precum găurile negre. Da. (Uneori intru în muzee. Înăuntru sunt mișto, iar la Neil deGrasse Tyson¹ e super.) Pe măsură ce tot mai mulți și mai mulți oameni vin și-și depozitează ciudăteniile, apoi pleacă și sunt înlocuiți de alții, ruptura se lărgește. În cele din urmă, se adâncește atât de mult, încât devine buzunar, conectat doar cu cel mai subțire fir din... ceva cu... ceva.

Dar separarea inițiază un proces și, în acel buzunar, numeroasele părți ale orașului încep să se multiplice și să se diferențieze. Canalele i se extind în locuri unde nu e nevoie de apă. Mahalalele cresc, devenind dinți; centrele de artă devin gheare. Lucrurile obișnuite din interior, traficul, clădirile și altele de genul ăsta încep să aibă un ritm ca

¹ Astrofizician și specialist în comunicare științifică american, directorul Planetariului Hayden din Rose Center for Earth and Space din New York și cercetător asociat în Departamentul de astrofizică al Muzeului American de Istorie Naturală (n. tr.).

o bătaie de inimă, dacă le înregistrezi sunetele și le redai cu viteză mare. Orașul... accelerează.

Dar nu toate orașele ajung până acolo. Pe continentul ăsta erau doar vreo două mari, dar înainte de a le veni Columb de hac indienilor, așa că a trebuit s-o luăm de la început. New Orleans n-a reușit, cum a spus Paulo, dar a supraviețuit, ceea ce înseamnă ceva. Poate încerca din nou. Mexico City a parcurs o bună parte din drum. Dar New York e primul oraș american care ajunge în acest punct.

Gestația poate dura douăzeci de ani sau două sute ori două mii, dar, în cele din urmă, sosește timpul. Cordonul ombilical e tăiat și orașul devine de sine stătător, în stare să se țină pe picioare șovăielnice și să facă... ei bine, orice naiba dorește o entitate vie, capabilă să gândească și având forma unei localități imense.

Și, ca oriunde în natură, există creaturi care pândesc, așteaptă momentul ăsta, sperând să doboare noua și savuroasa viață și să-i înghită măruntaiele în timp ce ea urlă.

De aceea se află Paulo aici, ca să mă-nvețe. De-asta pot să limpezesc răsuflarea orașului și să-i întind și să-i masez membrele de asfalt. Știți, eu sunt moașa.

Eu conduc orașul. Îl conduc în fiecare zi.

Paulo mă duce la el acasă. E doar un loc subînchiriat în Lower East Side¹ pe timpul verii, dar îți dă senzația că e căminul cuiva. Îi folosesc dușul și îi înfulec o parte din mâncarea din frigider fără să-i cer voie, pur și simplu ca să văd ce-o să facă. Nu se sinchisește, doar fumează o țigară, ca să mă enerveze, așa cred. Aud sirenele poliției pe străzile din cartier – des și în apropiere. Dintr-un anumit motiv, mă întreb dacă nu cumva mă caută pe mine. N-o spun, dar Paulo îmi vede tresăririle nervoase.

– Vestitorii Dușmanului se vor ascunde printre paraziții orașului. Păzește-te de ei.

Spune mereu rahaturi criptice, ca ăsta. Unele au sens, ca atunci când face speculații, presupunând că totul are un scop, că existența marilor orașe și a procesului care le dă naștere are un motiv. Dar ceea ce face

Dușmanul – atac într-un moment vulnerabil, crime de câte ori are ocazia – ar putea reprezenta doar încălzirea pentru ceva mai de amploare. Dar și Paulo bate câmpii, ca atunci când susține că ar trebuie să am în vedere meditația pentru a mă adapta mai bine la nevoile orașului. De parc-ar trebui să trec prin asta în stilul yoga al fetelor albe.

– Yoga pentru fete albe, spune Paulo, dând aprobator din cap. Yoga pentru bărbați din India. Squash pentru agenți de bursă și handbal pentru elevi, balet și merengue¹, sălile de întrunire ale sindicatelor și Galeriile SoHo. Vei întrupa un oraș cu milioane de locuitori. Nu trebuie să fii toate astea, dar trebuie să știi că toate fac parte din tine.

Râd.

– Squash? Rahatul ăsta nu face parte din mine, *chico*².

– Orașul te-a ales pe tine, dintre toți, zice Paulo. Viețile tuturor depind de tine.

Poate. Dar încă sunt mereu flămând și obosit, mereu speriat, niciodată în siguranță. La ce bun să fii prețios, dacă nimeni nu te prețuiește?

Își dă seama că nu mai am chef de vorbă, așa că se ridică și se duce în pat. Mă prăbușesc pe canapea și sunt mort pentru întreaga lume. Mort.

Visez. Un vis sumbru, despre un loc întunecat de sub valuri grele și reci, unde ceva se zvârcolește cu zgomotul unei alunecări, se descolățește și se întoarce spre gura fluviului Hudson, spre locul vărsării în ocean. Spre mine. Iar eu sunt prea slăbit, prea neajutorat, prea încremenit de spaimă, nu pot decât să mă las în voia spasmelor sub privirea prădătorului.

Ceva vine de departe, dinspre sud. (Nimic din toate astea nu e cu adevărat real. Totul se mișcă de-a lungul priponului subțire care leagă realitatea orașului de realitatea lumii. *Efectul se petrece în lume*, a spus Paulo. *Cauza* mă are pe mine drept centru.) Ceva se mișcă între mine, oriunde m-aș afla, și creatura care se descolățește, oriunde ar fi ea. O imensitate mă apără, doar de data asta, doar în locul ăsta – deși, de la mare distanță, îi simt pe ceilalți șovăind, murmurând și începând să se pregătească. Îl avertizează pe Dușman că trebuie să respecte acele legi

¹ Dans popular dominican (n. tr.).

² „Băiete” – în lb. spaniolă, în original (n. tr.).

¹ Cartier din sud-estul New Yorkului (n. tr.).